

IETEIKUMI

KOMISIJAS IETEIKUMS (ES) 2018/624

(2018. gada 20. aprīlis)

par apakšpiegādātāju un MVU pārrobežu piekļuvi tirgum aizsardzības nozarē

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 292. pantu,

tā kā:

- (1) Eiropadome 2013. gada decembrī noteica mērķi panākt integrētāku un ilgtspējīgāku, novatoriskāku un konkurētspējīgāku Eiropas aizsardzības tehnoloģisko un rūpniecisko bāzi (*EDTIB*), kas ir vajadzīga, lai attīstītu un stiprinātu aizsardzības spējas un stiprinātu Eiropas stratēģisko autonomiju un spēju rīkoties kopā ar partneriem. Šajā sakarā tā uzsvēra, cik svarīga mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (MVU) ir pārrobežu piekļuve tirgum, un aicināja Komisiju izpētīt iespējas veikt papildu pasākumus, lai MVU no visām dalībvalstīm darītu pieejamas piegādes ķēdes, un atzīmēja, ka MVU ir nozīmīgs aizsardzības jomas piegādes ķēdes elements, inovācijas avots un būtiski konkurētspējas veicinātāji ⁽¹⁾.
- (2) 2016. gada 30. novembra Eiropas Aizsardzības rīcības plānā (EARP) tika paziņots, ka Komisija sniegs ieteikumus, lai MVU un starpposma uzņēmumiem atvieglotu pārrobežu tirgus pieejamību aizsardzības nozarē. Tas tika apstiprināts arī Komisijas paziņojumā "Eiropas Aizsardzības fonda izveide" ⁽²⁾, ko pieņēma 2017. gada 7. jūnijā.
- (3) Komisija uzskata arī, ka konkurētspējīgas pārrobežu piegādes ķēdes ir integrētākas un konkurētspējīgākas Eiropas aizsardzības tehniskā un rūpnieciskā pamata būtiska sastāvdaļa, un uzskata, ka Eiropas aizsardzības aprīkojuma tirgum būtu jānodrošina iespējas Eiropas uzņēmumiem neatkarīgi no to atrašanās vietas un no uzņēmuma lieluma.
- (4) Šis ieteikums ir izstrādāts, izmantojot Komisijas padomdevēju grupas jautājumos par MVU pārrobežu piekļuvi līgumiem aizsardzības un drošības jomā ieguldījumu, kura pabeidza darbu un savu nobeiguma ziņojumu publicēja 2016. gada novembrī ⁽³⁾, un dalībvalstu ekspertu ieguldījumu. Tā ir viena no daudzām Komisijas iniciatīvām un darbībām, kuru mērķis ir atbalstīt MVU, kas darbojas aizsardzības jomā.
- (5) Gatavojot šo ieteikumu ⁽⁴⁾, ir ņemts vērā darbs, ko aizsardzības iepirkuma, prasmju, finansējuma un MVU spēju jomā veikusi Eiropas Aizsardzības aģentūra (EAA) ⁽⁵⁾.
- (6) Tā kā nozares dalībniekiem, jo īpaši galvenajiem darbuzņēmējiem, ir būtiska nozīme aizsardzības jomā, Komisija papildus šim ieteikumam sāka arī dialogu ar nozares ieinteresētajām personām, lai noteiktu iespējamus turpmākos pasākumus un vienotos par tiem nolūkā radīt apstākļus konkurētspējīgām pārrobežu aizsardzības jomas piegādes ķēdēm.

⁽¹⁾ Šis ieteikums attiecas uz jautājumiem, kas tieši saistīti ar MVU un starpposma uzņēmumu pārrobežu līdzdalību aizsardzības jomas iepirkuma līgumos, bet nerisina jautājumus, kam var būt nozīmīga, bet netieša ietekme uz tiem, jo īpaši par aizsardzības preču sūtījumiem ES teritorijā, standartizāciju un sertifikāciju.

⁽²⁾ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Eiropas Aizsardzības fonda izveide" (COM(2017) 295 final).

⁽³⁾ <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/20354/>

⁽⁴⁾ Pārskats par EAA darbībām šajā jomā: <https://www.eda.europa.eu/procurement-biz/information/eda-market-industry-policies;>
[https://www.eda.europa.eu/what-we-do/activities/activities-search/small-and-medium-sized-enterprises-\(smes\).](https://www.eda.europa.eu/what-we-do/activities/activities-search/small-and-medium-sized-enterprises-(smes).)

⁽⁵⁾ <https://www.eda.europa.eu/>

- (7) Dalībvalstu rīcība varētu būtiski uzlabot MVU un starpposma uzņēmumu pārrobežu piekļuvi tirgum aizsardzības nozarē. Tādēļ šajā ieteikumā vajadzētu uzskaitīt tos darbības veidus, kas varētu novērst dažas no problēmām, ar ko saskaras MVU un starpposma uzņēmumi, vai palīdzētu tos integrēt aizsardzības jomas piegādes ķēdēs.
- (8) Informēšana par nākotnes bruņojuma plāniem un projektiem varētu dot iespēju MVU un starpposma uzņēmumiem labāk paredzēt tirgus attīstību un iespējamo dalību aizsardzības projektos un līgumos.
- (9) Izsludinot līgumus, kuru vērtība ir mazāka par Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/81/EK ⁽¹⁾ 8. un 9. punktā noteikto robežvērtību, tiktu veicināta konkurence. Tas arī veicinātu MVU dalību aizsardzības nozarē. Līgumslēdzējas iestādes nedrīkstētu aprobežoties ar šādu publicēšanu tikai savā dalībvalstī.
- (10) Tās informācijas sarežģītība, kuru pretendentiem vai potenciālajiem pretendentiem līgumslēdzējas iestādes darījušas pieejamu iepirkuma procedūras dokumentos, var atturēt jaunus, mazākos uzņēmumus ienākt publiskā iepirkuma tirgū. Tādēļ šādai informācijai ir jābūt atbilstošai un labi strukturētai.
- (11) Aizsardzības publiskā iepirkuma konkursu apjoms un saistītās prasības par piemērotību sniegt pakalpojumus ir papildu šķēršļi MVU un starpposma uzņēmumiem. Atsevišķu mazāku līgumu slēgšana, daļas sagrupējot vienas publiskā iepirkuma procedūras ietvaros, varētu palīdzēt risināt šo jautājumu.
- (12) Ja piedāvājumu iesniegšanai atļautu ilgākus laikposmus, tas nāktu par labu MVU un starpposma uzņēmumiem, jo tiem būtu vairāk laika apzināt uzņēmējdarbības iespējas un organizēt savu dalību.
- (13) Iespēja paļauties uz citu ekonomikas dalībnieku spējām, tostarp apakšuzņēmējiem vai citiem konsorciju vai grupu dalībniekiem, atvieglo piekļuvi publiskā iepirkuma tirgum, it īpaši, ja runa ir par īpaši lielu pirkumu. Ekonomikas dalībniekam, kas ieinteresēts iegūt publiskā iepirkuma līgumus, vajadzētu būt informētam par šīm iespējām jau no paša sākuma.
- (14) Plaši un sarežģīti konkursa dokumenti, kā arī nepieciešamība iesniegt pierādījumus un sertifikātus, ir aspekti, kas var uzņēmumus, jo īpaši MVU un starpposma uzņēmumus, atturēt ienākt aizsardzības iepirkumu tirgū. Lai atvieglotu piekļuvi šim tirgum, ja iespējams, līgumslēdzējām iestādēm, būtu jāpiekrīt izvērtēt konkursa posma kvalitatīvos atlases kritērijus, pamatojoties tikai uz pretendentu iesniegtiem iepriekšējiem pierādījumiem. Tām būtu jāprasa iesniegt apliecinātos dokumentus un sertifikātus, kas pierāda atbilstību šiem kritērijiem, tikai pirms līguma parakstīšanas. Iepriekšējie pierādījumi par atlases kvalitātes kritēriju ievērošanu var būt standartizētas pašdeklarācijas veidā – Eiropas vienotais iepirkuma procedūras dokuments (ESPD) ⁽²⁾.
- (15) Reģionālā sadarbība starp dalībvalstīm un uzņēmumu apvienošana kopās ir citas iespējas, kas varētu palīdzēt uzlabot mazo uzņēmumu stāvokli tirgū.
- (16) Novatoriskums ir galvenā vērtība, ko MVU varētu piedāvāt aizsardzības nozarei. Visās iniciatīvās, kas atbalsta pētniecību un tehnoloģijas (R&T), būtu īpaši jāņem vērā MVU un jānodrošina to efektīva dalība, cik vien tas iespējams.
- (17) Tādu prasmju attīstīšana, kādas aizsardzības nozarei ir īpaši vajadzīgas, dotu iespēju jauniem dalībniekiem ienākt Eiropas aizsardzības tirgū.

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 13. jūlija Direktīva 2009/81/EK, ar kuru koordinē procedūras attiecībā uz to, kā līgumslēdzējas iestādes vai subjekti, kas darbojas drošības un aizsardzības jomā, piešķir noteiktu būvdarbu, piegādes un pakalpojumu līgumu slēgšanas tiesības, un ar kuru groza Direktīvas 2004/17/EK un 2004/18/EK (OV L 216, 20.8.2009., 76. lpp.).

⁽²⁾ Eiropas vienotais iepirkuma procedūras dokuments (ESPD), kā noteikts Komisijas 2016. gada 5. janvāra Īstenošanas regulā (ES) 2016/7, ar ko nosaka standarta veidlapu Eiropas vienotajam iepirkuma procedūras dokumentam (OV L 3, 6.1.2016., 16. lpp.) saskaņā ar Direktīvas 2014/24/ES 59. pantu.

IR PIENĒMUSI ŠO IETEIKUMU.

1. TERMINI

Šajā ieteikumā "MVU" ir jāsaprot tā, kā definēts Komisijas Ieteikumā 2003/361/EK ⁽¹⁾, bet "starpposma uzņēmums" ir uzņēmums, kas lielāks par MVU, taču nav galvenais darbuzņēmējs kompleksu aizsardzības sistēmu piegādes līgumā.

Visā ieteikuma tekstā atsaucies uz "līgumslēdzēju iestādi" jāsaprot kā tādas, kas ietver gan līgumslēdzējas iestādes, kas definētas Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/24/ES ⁽²⁾ 2. panta 1. punktā, gan līgumslēdzējus, kas definēti Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/25/ES ⁽³⁾ 4. pantā. Ieteikumi, kas adresēti līgumslēdzējām iestādēm vai līgumslēdzējiem, attiecas uz līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu aizsardzības un drošības jomā saskaņā ar Direktīvas 2009/81/EK 2. pantu.

2. PUBLISKAIS IEPIRKUMS

2.1. Ilgtermiņa plāni un prioritātes

Dalībvalstīm būtu jāsniedz, kad vien tas ir iespējams un atbilstīgi, savlaicīga informācija par saviem turpmākajiem ilgtermiņa plāniem attiecībā uz bruņojumu (aizsardzības spēju, pētniecības un tehnoloģiju (R&T) prasībām un prioritātēm). To var panākt: publicējot plānošanas dokumentus; organizējot mērķtiecīgus pasākumus, kas ir atvērti uzņēmumiem (galvenajiem darbuzņēmējiem, MVU un starpposma uzņēmumiem) no dažādām dalībvalstīm; pārredzamā un nediskriminējošā veidā sniedzot aizsardzības nozarei informāciju, tostarp Eiropas Aeronautikas, kosmosa un aizsardzības nozaru asociācijai (ASD), valsts aizsardzības nozaru asociācijām (NDIA) un citām aizsardzības un drošības un uzņēmumu organizācijām (piem., uzņēmumu kopām), lai nodrošinātu, ka attiecīgā informācija ir izplatīta visā Savienībā. Būtu jārūpējas par to, lai nodrošinātu, ka šāda rīcība nerada nekādus konkurences traucējumus un netiek pārkāpti nediskriminācijas un pārredzamības principi.

2.2. Brīvprātīga publicēšana un pārredzamības nodrošināšanas pasākumi

Līgumslēdzējām iestādēm būtu jāizmanto, cik vien iespējams, pirmsiepirkuma reklāmas līdzekļi, piemēram, iepriekšēji informatīvi paziņojumi (PIN) ⁽⁴⁾ un jāorganizē īpaši pasākumi, kas veltīti turpmākiem iepirkuma plāniem un īpašiem projektiem. Šādu pasākumu mērķauditorijai būtu jābūt uzņēmumiem (galvenajiem darbuzņēmējiem, MVU un starpposma uzņēmumiem) no dažādām dalībvalstīm. Attiecīgo informāciju varētu izplatīt visai aizsardzības nozarei, tostarp ASD, NDIA un citām aizsardzības un drošības un uzņēmumu organizācijām (piem., uzņēmumu kopām). Izmantojot šos līdzekļus, līgumslēdzējām iestādēm būtu jārūpējas, lai tiktu ievēroti pārredzamības un nediskriminācijas principi, un jāprecizē konkrēto iepirkuma plānu pagaidu raksturs.

Līgumslēdzējām iestādēm būtu jācenšas reklamēt iepirkuma iespējas pēc iespējas plašāk, pārsniedzot piemērojamās tiesiskās prasības. Tas nozīmē, piemēram, publicēt informāciju par paredzēto publisko iepirkumu pēc iespējas plaši pēc tam, kad tas ir nosūtīts publicēšanai *Eiropas Savienības Oficiālā Vēstneša* papildinājumā (*Tender Electronic Daily (TED)*), un izveidot mehānismu, kas ļautu ieinteresētajiem ekonomikas dalībniekiem saņemt e-vēstules par publicētajiem paziņojumiem.

Līgumslēdzējām iestādēm, kad vien tas iespējams, būtu jāreklamē tādu iepirkuma līgumu iespējas, kuru robežvērtības ir mazākas nekā Direktīvas 2009/81/EK ⁽⁵⁾ 8. un 9. pantā noteiktās, izmantojot brīvprātīgas publikācijas attiecīgos tīmekļa vietņu portālos (*TED* nav obligāti) un potenciāli ieinteresētajiem uzņēmumiem visā Savienībā nosūtot informācijas

⁽¹⁾ Skatīt: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:124:0036:0041:en:PDF>.

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26. februāra Direktīva 2014/24/ES par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK (OV L 94, 28.3.2014., 65. lpp.).

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26. februāra Direktīva 2014/25/ES par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs, un ar ko atceļ Direktīvu 2004/17/EK (OV L 94, 28.3.2014., 243. lpp.).

⁽⁴⁾ Direktīvas 2009/81/EK 30. panta 1. punkts.

⁽⁵⁾ Līgumu un pamatnolīgumu aplēsto vērtību nosaka saskaņā ar 9. pantu. 8. pantā norādītās robežvērtības atjaunina reizi pusgadā. Vispārēja informācija par pašreizējiem publisko iepirkumu sliekšņiem atrodama: https://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement/rules-implementation/thresholds_en.

pieprasījumus vai uzaicinājumus iesniegt piedāvājumu. Būtu jā rūpējas par to, lai nodrošinātu, ka šāda rīcība nerada konkurences traucējumus un netiek pārkāpti nediskriminācijas un pārredzamības principi. Līgumslēdzējām iestādēm būtu jā rīko arī vienkāršotā konkursa procedūras par zemas vērtības līgumiem, pat ja valsts tiesību aktos tas formāli nav pieprasīts.

2.3. Informācijas kvalitāte

Līgumslēdzējām iestādēm būtu jāsniedz tirgum nozīmīga un precīza īsa informācija (piem., iepirkuma līguma apraksts TED publicētajos paziņojumos). Tas ļauj uzņēmumiem pārbaudīt un noteikt iespējas un pieņemt pārdomātus lēmumus par to, vai viņi ir ieinteresēti iesniegt piedāvājumu.

Kad vien iespējams, viņiem būtu jānodrošina šādas informācijas neoficiāls tulkojums angļu valodā vai kādā citā valodā, ko parasti izmanto ar aizsardzību saistīto ražojumu tirdzniecībā, vai nu iepirkuma iestādes tīmekļa vietnē, vai publicēšanai TED.

2.4. Sadalīšana daļās

Līgumslēdzējām iestādēm būtu jāapsver iespēja sadalīt līgumus daļās. Tās varētu arī apsvērt konkursa sadalīšanu atsevišķās daļās, bet prasīt uzņēmumiem, kuru piedāvājums ir bijis sekmīgs, sadarboties ar to ekonomikas dalībnieku, kam piešķirts līgums par visa projekta koordināciju (ģenerāluzņēmēju).

2.5. Procedūru sagatavošana un īstenošana

Direktīvas 2009/81/EK 33. pantā ir noteikts, ka līgumslēdzējas iestādes, nosakot dalības pieteikumu un piedāvājumu iesniegšanas termiņus, ņem vērā attiecīgā līguma sarežģītību un laiku, kāds nepieciešams piedāvājumu sagatavošanai, neskarot minētajā pantā noteiktos minimālos termiņus. Līgumslēdzējām iestādēm, kad vien tas iespējams, būtu jāatvēr piedāvājumu iesniegšanai vairāk laika, nekā paredzēts minētā panta noteikumos. Šis laika pagarinājums dos nozarei, īpaši MVU, vairāk laika, lai izlemtu, vai piedalīties konkursā, sagatavotu un iesniegtu piedāvājumu un veiktu nepieciešamos pasākumus konsorciju izveidošanai vai apakšlīgumu slēgšanai.

Elektroniskais iepirkums, it īpaši piedāvājumu iesniegšana elektroniski, palīdz vienkāršot procedūras un samazināt birokrātiju un administratīvās izmaksas. Tas var samazināt šķēršļus piekļuvei tirgum (piedāvājuma iesniegšanas izmaksas), jo īpaši maziem uzņēmumiem ar ierobežotiem administratīvajiem resursiem. Kur vien iespējams, ņemot vērā līguma priekšmetu un, jo īpaši, vajadzību aizsargāt klasificētu informāciju, līgumslēdzējām iestādēm būtu jāizmanto elektroniskais iepirkums.

Paziņojumā par līgumu līgumslēdzējām iestādēm būtu konsekventi jāpievērš potenciālo pretendentu uzmanība uz iespēju izmantot citu personu spējas, tostarp apakšuzņēmēju ⁽¹⁾ vai tā paša konsorcija vai grupas dalībnieku ⁽²⁾, lai atbilstu piemērotības kritērijiem, saskaņā ar Direktīvas 2009/81/EK 41. panta 2. un 3. punktu un 42. panta 2. un 3. punktu.

Līgumslēdzējām iestādēm vajadzētu censties samazināt administratīvo slodzi, kas izriet no iepirkuma procedūras. Piemēram, tām būtu, cik vien iespējams, jāizvairās rīkot daudzas sarunu sanāksmes un lūgt tikai to informāciju vai dokumentus, kas vajadzīgi attiecīgajai konkrētajai procedūrai.

2.6. Kvalifikācijas atlase

Līgumslēdzējām iestādēm atlases kritēriji būtu jā saglabā samērīgi un būtu jāizvairās no prasībām, kas nav strikti nepieciešamas. Attiecībā uz tehniskajām un profesionālajām spējām tiem vajadzētu izvēlēties atlases kritērijus, kas ļauj pārliecināties par pretendenta spējām, kuras vajadzīgas attiecīgajam līgumam, nevis novērtēt tā vispārējās spējas. Attiecībā uz saimniecisko un finansiālo stāvokli – pieprasītajam gada minimālajam apgrozījumam nevajadzētu pārsniegt paredzamo līguma vērtību vairāk kā divkārtīgi.

⁽¹⁾ Skatīt Direktīvas 2009/81/EK 1. panta 22. punktu un 21. pantu.

⁽²⁾ Skatīt Direktīvas 2009/81/EK 1. panta 13. punktu un 5. panta 2. punktu.

Piegāžu drošības (SoS) un informācijas drošības (Sol) prasībām kā neobligātam izslēgšanas iemeslam, atlases kritērijiem vai līguma izpildes nosacījumiem arī būtu jābūt samērīgiem un saskaņā ar atsevišķā iepirkuma vajadzībām. Konkrētāk, ja šīs prasības tiek piemērotas, jāraugās, lai tās ierobežotu tiktāl, cik ir nepieciešams, lai sasniegtu konkrēto izvirzīto mērķi un nodrošinātu, ka tās pārmērīgi neierobežo konkurenci. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka gadījumos, kad ir vajadzīgs drošības pārbaudes apliecinājums un līgumslēdzējas iestādes saskaras ar kandidātiem, kuru drošības pārbaudes apliecinājumu ir izsniegusi cita dalībvalsts, tiek veikti pienācīgi un savlaicīgi pasākumi lai, ņemot vērā Direktīvas 2009/81/EK 22. pantu, novērtētu, vai šādi drošības pārbaudes apliecinājumi ir līdzvērtīgi saskaņā ar līgumslēdzējas iestādes valsts tiesību aktiem⁽¹⁾. Dalībvalstīm būtu jāveic pasākumi, lai nodrošinātu, ka ir iespējams un ticams, ka citu dalībvalstu uz aizsardzību orientētie uzņēmumi izpildīs SoS un Sol prasības.

Direktīvas 2009/81/EK 38. pantā pieprasīta kandidātu atbilstības pārbaude saskaņā ar kritērijiem un pierādījumiem, ko līgumslēdzējas iestādes nosaka saskaņā ar direktīvu. Šādi pierādījumi var būt sertifikāti. Tomēr līgumslēdzējām iestādēm nav pienākuma prasīt, lai sertifikāti un citu veidu dokumentāri pierādījumi tiktu iesniegti vienlaikus ar piedāvājumiem. Lai atvieglotu dalību/piedalīšanos konkursa procedūrās, līgumslēdzējām iestādēm būtu jāapsver iespēja kā sākotnēju pierādījumu piedāvājumu iesniegšanas brīdī pieņemt pašdeklarācijas par:

- pretendenta individuālo situāciju (Direktīvas 2009/81/EK 39. pants),
- pretendenta piemērotību profesionālās darbības veikšanai (Direktīvas 2009/81/EK 40. pants),
- pretendenta kritēriju izpildi attiecībā uz ekonomisko un finansiālo stāvokli un tehniskajām un profesionālajām spējām (Direktīvas 2009/81/EK 41.–44. pants),

prasot iesniegt attiecīgos pierādījumus un sertifikātus tikai līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas posmā, t. i., pirms līguma parakstīšanas, bet pēc izvērtēšanas un konkursa uzvarētāja noteikšanas. Šajā sakarā dalībvalstīm būtu iespējams apsvērt iespēju atļaut uzņēmējiem iesniegt vai atkārtoti izmantot pašdeklarāciju, izmantojot standartizētās pašdeklarācijas (ESPD, no vispārējā publiskā iepirkuma tiesību aktiem, Direktīvas 2014/24/ES 59. pants), ko vajadzības gadījumā papildina ar informāciju, kuras nav ESPD.

Nekas neliedz līgumslēdzējām iestādēm pieprasīt papildu informāciju, tostarp dažus vai visus apliecinājošos dokumentus, ja tām kādā procedūras posmā rodas šaubas, – lai nodrošinātu tās pareizu darbību/norisi. Tas var būt īpaši nepieciešams, ja līgumslēdzēja iestāde nolemj ierobežot to kandidātu skaitu, kurus aicinās uz konkursu vai piedalīties konkursa dialogā (Direktīvas 2009/81/EK 38. panta 3. punkts). Pieprasot šādu informāciju vai apliecinājošos dokumentus, līgumslēdzējām iestādēm būtu vienmēr jānodrošina nediskriminācijas principa ievērošana.

Līgumslēdzējas iestādes nedrīkst prasīt pretendentiem iesniegt apliecinājošos dokumentus, kas jau ir to rīcībā vai ko tās viegli var iegūt, jebkurā dalībvalstī tieši piekļūstot valsts datubāzei, kas ir pieejama bez maksas.

Ja iespējams, līgumslēdzējām iestādēm būtu jāizmanto iespēja kandidātiem, kuriem vēl nav drošības pārbaudes apliecinājuma (ja šāds apliecinājums ir nepieciešams), piešķirt papildu laiku, lai saņemtu šādu apliecinājumu (Direktīvas 2009/81/EK 42. panta 1. punkta j) apakšpunkta trešā daļa). Pēc vispārēja principa līgumslēdzējām iestādēm vienmēr būtu jāizmanto iespēja pieprasīt no saimnieciskās darbības veicējiem trūkstošos dokumentus un sertifikātus, kas attiecas uz izslēgšanas un atlases kritērijiem, vai paskaidrot par šiem dokumentiem un sertifikātiem, ja ir neskaidrības (Direktīvas 2009/81/EK 45. pants).

Dalībvalstīm būtu jāveicina dokumentācijas un sertifikātu pārrobežu izmantošana. Jo īpaši tās nodrošina, ka informācija par sertifikātiem un citiem dokumentāru pierādījumu veidiem dalībai konkursos saskaņā ar Direktīvu 2009/81/EK tiek ievadīta *e-Certis*⁽²⁾ un regulāri atjaunināta. Veicot procedūras saskaņā ar Direktīvu 2009/81/EK, līgumslēdzējām iestādēm būtu jāizmanto *e-Certis* tiešsaistes krātuve.

⁽¹⁾ Direktīvas 2009/81/EK 22. panta pēdējā daļā noteikts, ka “dalībvalstis atzīst drošības pārbaudes apliecinājumus, kurus tās uzskata par līdzvērtīgiem tiem, kuri izsniegti saskaņā ar šīs dalībvalsts tiesību aktiem, neskarot iespēju pašām veikt un ņemt vērā turpmākus pašu veiktus izmeklējumus, ja to uzskata par vajadzīgu”. Sk. arī Pamatnostādņu par informācijas drošību 12. punktu: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/15411/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

⁽²⁾ Skatīt: <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/ecertis>.

2.7. Apmācīšana iepirkumā un spēju veidošana

Dalībvalstīm būtu atbildīgajām amatpersonām jāorganizē apmācības par iepirkumiem, jāsniedz iespējas dalīties pieredzē, kā arī norāžu materiāli. Tām būtu jānodrošina īpašas apmācības, lai uzsvērtu MVU īpatnības un to darbībai raksturīgos ierobežojumus (finanšu plūsmas, cilvēkresursi, intelektuālā īpašuma tiesību pārvaldība u. c.).

Dalībvalstīm būtu arī jāorganizē mācības un jā sagatavo informācijas materiāli piegādātājiem, pakalpojumu sniedzējiem un līgumslēdzējiem. Šādiem materiāliem būtu jābūt vispārēji pieejamiem (vai vismaz pieejamiem visiem uzņēmumiem, kuri interesējas par iepirkuma līgumiem aizsardzības jomā). Tas būtu īpaši noderīgi MVU un starpposma uzņēmumiem.

3. RŪPNIECĪBAS POLITIKA

3.1. Finansēšana

Dalībvalstu vietējās un reģionālās pārvaldības iestādēm vajadzētu atbalstīt MVU un starpposma uzņēmumus, kas piedalās vai varētu piedalīties aizsardzības jomas piegādes ķēdēs. Dalībvalstis var palielināt pārvaldības iestāžu un potenciālo saņēmēju informētību (piemēram, MVU, starpposma uzņēmumu, zinātniskās pētniecības institūtu vai augstskolu) par Eiropas strukturālo un investīciju fondu izmantošanu aizsardzības jomā. Tās tiek mudinātas izmantot īpašus norādījumus, kurus Eiropas Komisija pašreiz izstrādā šajā sakarā ⁽¹⁾.

Dalībvalstīm būtu jāapsver iespēja atvērt esošos valsts finansēšanas instrumentus ar aizsardzību saistītajiem MVU un starpposma uzņēmumiem, ja tas jau nav izdarīts.

Dalībvalstīm būtu jāapsver cita veida iespējams atbalsts MVU, piemēram, mērķtiecīgas valsts garantijas MVU un starpposma uzņēmumiem, kuri pievienojas novatoriskiem pārrobežu Eiropas aizsardzības projektiem. Šādas garantijas varētu daļēji vai pilnībā segt uzņēmējdarbības risku mazākiem uzņēmumiem, kas piedalās šādos pasākumos, vai bankām, kuras finansē šādus projektus ⁽²⁾.

Ir svarīgi, lai dalībvalstis informētu un konsultētu MVU par finansējuma iespējām valsts un Eiropas līmenī, izmantojot forumus, platformas un citus instrumentus aizsardzības nozarē vai citās ekonomikas nozarēs.

Dalībvalstis tiek mudinātas ierosināt pārdomātus ieguldījumu projektus turpmākas pārbaudes un novērtēšanas (T&E) prasībām. Tam būtu jāatver T&E iespējas MVU un starpposma uzņēmumiem, lai tiem palīdzētu sertificēt to produktus un gūt labumu no to ieguldījuma Eiropas aizsardzības kvalifikācijas un sertifikācijas centienos.

3.2. Datubāzes

Dalībvalstis varētu izstrādāt vai pārskatīt savu valsts aizsardzības rūpniecisko bāzi un atbalstīt informācijas izplatīšanu par savu ražošanas jaudu. To varētu panākt, piemēram, izveidojot jaunas datubāzes vai uzlabojot esošās, izmantojot tādas struktūras kā valsts aizsardzības nozaru asociācijas (NDIA).

Dalībvalstis tiek aicinātas atbalstīt pasākumus, kas uzlabotu esošās datubāzes un projektus, kas attiecas uz uzņēmumiem, kuri saistīti ar aizsardzību, to spējām un pieejamajām finansēšanas shēmām un iespējām. Tas jo īpaši ietver esošo valstu datubāzu, NDIA direktoriju un citu attiecīgu avotu (piemēram, ar aizsardzību saistītu uzņēmumu kopu dalībnieku sarakstu) sasaistīšanu. Šādi instrumenti varētu ietvert arī informāciju par uzņēmumu tehnoloģiskajām spējām. Turpmākajā posmā šādas datubāzes varētu ļaut MVU un starpposma uzņēmumiem piesaistīt savus aprakstus dalībvalstu sniegtajai informācijai par turpmākajām programmām vai publicētajiem publiskā iepirkuma paziņojumiem. Tādējādi galvenie darbuņēmēji varētu tieši saistīt MVU aprakstu ar konkrēta tipa projektu vai uzņēmējdarbības iespēju.

⁽¹⁾ Piemēram, 2017. gada Komisijas brošūra "Divējāda lietojuma tehnoloģijas Eiropas Savienībā". Skatīt: http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=9255.

⁽²⁾ Dalībvalstij, kura izveido garantiju shēmu, būtu jāpārlicinās, ka tas nav valsts atbalsts (par šo sk. Komisijas paziņojumu par EK Līguma 87. un 88. panta piemērošanu valsts atbalstam garantiju veidā: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?qid=1520265921713&uri=CELEX:52008XC0620\(02\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?qid=1520265921713&uri=CELEX:52008XC0620(02))), vai jāpaziņo par pasākumu Komisijai.

3.3. Uzņēmumu kopas

Dalībvalstīm vajadzētu atbalstīt pasaules līmenī konkurētspējīgas reģionālās izcilības kopas aizsardzības jomā un mudināt tās sadarboties starp reģioniem un dalībvalstīm. Kopās būtu jāveicina citas īpašas sadarbības formas, atbalstot tehnoloģiju centru un zinātnes parku, “dzīvo laboratoriju”, finansējuma nodrošinātāju vai konkrētam projektam izveidotu grupu proaktīvu iesaistīšanos, lai veicinātu tehnoloģisko sadarbību pāri nozaru robežām un veicinātu ar aizsardzību saistītu MVU izaugsmes iespējas.

Dalībvalstīm būtu jāmudina vietējās kopas iesaistīties Eiropas stratēģisko kopu partnerībā ⁽¹⁾, ko atbalsta saskaņā ar ES “Uzņēmumu un mazo un vidējo uzņēmumu konkurētspējas programmu” (COSME). Šādu partnerību mērķis ir divējāds: ļaut uzņēmumiem piekļūt trešo valstu tirgiem un veicināt pārdomātas specializācijas investīcijas Savienībā. Dalībvalstīm arī vajadzētu mudināt uzņēmumu kopas mēģināt iesaistīties sadarbībā Savienības ietvaros saskaņā ar attiecīgajiem programmas “Apvārsnis 2020” uzaicinājumiem ⁽²⁾.

Dalībvalstis tiek mudinātas izraudzīties aizsardzības nozari par mērķi, kad tās izstrādā un īsteno (reģionālo) kopu atbalsta politiku un pasākumus. Šajā nolūkā tās var izmantot esošos Savienības līmeņa instrumentus un tīklus, piemēram, ar aizsardzību saistītu reģionu Eiropas tīklu ⁽³⁾. Tāpat tām būtu jāpopularizē Eiropas kopu sadarbības programma (ECCP) ⁽⁴⁾ kā instruments, kas var palīdzēt savienot to kopas ar vairāk nekā 500 kopu organizācijām, tādējādi savu MVU labā uzsākot sadarbību Eiropā un citur pasaulē.

3.4. Inovācija, R&T

Dalībvalstis ir aicinātas sniegt īpašu atbalstu MVU, kuriem ir novatoriskas koncepcijas un tehnoloģijas, ko var izmantot aizsardzības jomā. Turklāt valsts kontaktpunktu īpašajiem tīkliem būtu jāsniedz informācija par dalības noteikumiem pētniecības projektos un dotāciju piešķiršanu pētniecībai. Tiem būtu arī jāorganizē starpniecības pasākumi un pakalpojumi.

Dalībvalstīm būtu jācenšas izstrādāt pētījumu projektus tā, lai tie būtu draudzīgi MVU. Turklāt to aizsardzības pētniecības institūtiem būtu jānoskaidro, cik lielā mērā to projektos ir iespējams iesaistīt MVU.

Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka informācija par intelektuālā īpašuma tiesību pārvaldību ir pieejama aizsardzības iepirkuma iestādēs (piemēram, izmantojot attiecīgo iestāžu kontaktinformāciju, vai brošūras, kas pieejamas iestāžu telpās).

Dalībvalstīm būtu jāatbalsta modulāro aizsardzības sistēmu atvērto sistēmu arhitektūra, ļaujot MVU neatkarīgi un konkurētspējīgi izstrādāt un komercializēt apakšsistēmas un sastāvdaļas.

3.5. Prasmes

Dalībvalstīm vajadzētu būt priekšstatam par aizsardzības nozarei nepieciešamo prasmju stāvokli valstī.

Dalībvalstīm būtu jāizmanto nesen pieņemtā Jaunā prasmju programma Eiropai un iespējas, ko tā paver Savienības, valstu un reģionālā līmenī, lai novērstu prasmju trūkumu ⁽⁵⁾.

Dalībvalstīm būtu jāveicina sadarbība starp nozari, izglītības un mācību iestādēm un citām attiecīgām organizācijām, lai saskaņoti rīkotos nolūkā labāk salāgot darbaspēka pieprasījumu un piedāvājumu un mudinātu izmantot ES līdzekļus un instrumentus šo mērķu sasniegšanai. Dalībvalstīm būtu jāapsver iespēja izmantot Eiropas strukturālos un investīciju fondus (ESI fondus) ⁽⁶⁾, jo īpaši Eiropas Sociālo fondu (ESF) ⁽⁷⁾, lai novērstu prasmju trūkumu.

⁽¹⁾ Eiropas kopu sadarbības programma: <https://www.clustercollaboration.eu/eu-cluster-partnerships>.

⁽²⁾ Vispārīgu informāciju par pamatprogrammu “Apvārsnis 2020” skatīt: <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/what-horizon-2020>.

⁽³⁾ Skatīt: <https://www.endr.eu/>.

⁽⁴⁾ Skatīt: <https://www.clustercollaboration.eu/>.

⁽⁵⁾ Jo īpaši Plāns nozaru sadarbībai prasmju jomā Jaunās prasmju programmas Eiropai ietvaros, pievēršoties aizsardzības nozarei.

⁽⁶⁾ Skatīt: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/european-structural-and-investment-funds_lv.

⁽⁷⁾ Skatīt: <http://ec.europa.eu/esf/home.jsp?langId=lv>.

3.6. MVU spējas

Dalībvalstīm būtu jāizplata informācija par pārrobežu veiksmes stāstiem, lai mudinātu MVU un apakšpiegādātājus iesniegt piedāvājumus pārrobežu mērogā. Tām arī būtu jāatbalsta pārrobežu piegādātāju konferenču organizēšana (B2B pasākumi un tikšanās klātienē ar galvenajiem darbuzņēmējiem), lai uzlabotu MVU izpratni par galveno līgumslēdzēju prasībām, darba veidu un vajadzīgo rūpniecisko kompetenci un spējām; jānodrošina platformas un iespējas pārrobežu kontaktiem starp MVU.

To var panākt, piemēram, piešķirot dotācijas pasākumu rīkotājiem proporcionāli MVU un jaunuzņēmumu dalības līmenim. Šādas dotācijas varētu līdzsvarotā veidā aptvert dažādas aizsardzības nozares. Tas varētu palīdzēt MVU piedalīties starptautiskās B2B sanāksmēs, ārzemju komandējumos un citos starptautiskos pasākumos.

Tāpat, lai atbalstītu MVU pārrobežu darbību, dalībvalstīm būtu sistemātiskāk jāizmanto esošie ES līmeņa instrumenti, jo īpaši sadarbības partneru meklēšanas pakalpojumi, piemēram, Eiropas Biznesa atbalsta tīkls ⁽¹⁾.

Briselē, 2018. gada 20. aprīlī

Komisijas vārdā –
Komisijas locekle
Elżbieta BIENKOWSKA

⁽¹⁾ Skatīt: <http://een.ec.europa.eu/>.